

Fuigheall tuisleadh Trian Conghoil

[Ó Donnchadha, T. *Leabhar Cloinne Aodha Buidhe*, Dublin, 1931, poem 21]

Lughaidh Ó hEachuidhéin .cc.

1 Fuighioll tuisleadh Trian Conghoil;
agso cuid da chomhardhoibh:
déine a diombuadh, a deacra,
diombuan céile a coigealta.

2 Ar an bhfonnsa fad ó shoin
ón ló tugadh Trian Conghoil,
críoch fhoinnréidh na n-eatal ngeal
deacar a hoilbhéim d'aireamh.

3 Atá sonn seanchus deimhin
ó ré Chonghoil chláireinigh;
fuair an eang tar bhogclár Breagh
tocrádh fa cheann a chéileadh.

4 Fuair an tírsi, fa tús cráidh,
tré Chonghol Chlaon mac Sgannláin
tuisleadh ó nár theachta dhi,
a deacra ag tuismheadh tríthi.

5 Lá Craoibhe Tolcha san treas
naisgis ar ochra a háineas;
ar anshocair do só soin
i ló a hanocoil d'Eochoidh.

6 Tar éis cumhadh cloinne hír
tarrasdair tuilleadh imshnímh
gach ruire, do réir na sean,
d'Íbh Néill Buidhe 'ga buaidhreadh.

7 Fuair an tírsi, gá dtám ris,
dúsgadh bróin, báthadh áinis,
ró doghoillsi 'na dhiaidh soin
fán gcrobhoingsi Bhriain Bhalloigh.

8 Ní creidfidhe ó fhior an iúil,
Trian Conghoil na gcúan dtaighiúir,
fios na sgél do imdhigh air,
sgél a imnidh a amhghair.

9 Ní fheudfadh ollamh uird fis
nó léightheoir leabhur n-oiris
ríomh creach an gheugfhuarfhuin ghil,

leath a héadtualuing d'áirimh.

10 I n-am a cumhadh do chlódh
re hucht a héigne d'iompódh
fuair easgor as uille goimh
teasgadh as truime tarroidh.

11 Clódh a deacra díon a cean
go héug Seaáin do saoiladh
claochládh na letrom do loigh
ar shaorchlár gcreatlom gConghuil.

12 Tarroidh tuirrsi tar gach sníomh,
fuair urchra tar gach imshníomh
tré mhac Briain, damhna a deacra,
liaigh a cabhra a coigealta.

13 Ní hadhbhar iongantais dí
créd fá mbiadh iongnadh uimpe?
críoch bhratshaoirshean da mbí grádh
dá n-acaoineadh sí Seaán.

14 Iomdha sníomh siobhoil oidhche,
iomdha gúais airm fhaobhairthe,
iomdha gleoágh gnáthfhrais gon
tárthais Seoán da saoradh.

15 I rinn troda i dteanntaibh cath
meinic fuair sé go saothrach
cosg foghla a bruighean a beann
comhdha a muigheadh a maoileann.

16 Iomdha teannta i dtugadh lais
coinghleic fa chenn a dhúthchais
ar bhróin ndeis gealchaolgha glan
neamhchaomhna a chneis do chleachtadh.

17 Meinic tarraidh tomhoilt mall,
dusgadh ciúin, codladh eudtrom,
cuairt thriallmhoch ag teachta ó thoigh,
leabtha fianbhoth i bhfearthoin.

18 Meinic fuair, feasach linne,
anró oidhche doininne
ar fhoghluibh ga hionnradh soin
ar cholbhaibh fionnmhagh bhfásoigh.

19 Meinic dob í a adhbha ciúil
ar son seanma téd dtaighiúir,

seinm a each, síonghlór na sriobh
ag díobhdhódh creach is caibhdhion.

20 Ag díon cháigh ar chonfadh sluaigh
do bhíodh lá i lúirigh fhionnfhuair,
lá i mbeirt do chaolshról cíor nglan
'ga dhíon ar shaorshlógh Shaxan.

21 Lá i ndroibhél da dhreich mur ghloin,
lá ag Seaán ar slios aonoigh,
lá ar sgáth sgéith an dlighidh,
tráth i gcléith re coillidhibh.

22 Ní heol dúinn go ndernadh air
ó ré Chuinn mic Briain Bhallaigh,
nír bh'é an édáil cháir a chrodh,
táir nó éagcáir nár híocadh.

23 Ar chách oile a hucht a theinn
dob ionchuir le hua bhFeidhlim
cáin as an gcánoigh do chuir;
táin san tánoigh do thabhuigh.

24 Do beirthe, tre bhruach ceilge,
creach i n-íoc na haidheirbe
nó i n-aonbhoin do cheanoibh cháigh
re feadhoin shaorghloin Sheaáin.

25 Do bhí an tírsin, ní taom náir,
gan easbhuidh ag ég Sheaáin,
gan choinbhliocht, gan chlaon gcára,
saor 'na hoighriocht éadála.

26 Gan uamhan catha do chor,
gan guais creiche no comhodh,
gan chogadh, gan céim goimhe,
réidh 'na tobar téachtoighe.

27 Do thréigsiod ar ghrádh a ngoimh,
an t-ord brughaidh nó biatoigh;
dá námhoid 'gar bhuaine bágh,
uaidhe 'na gcároid chompán.

28 Do bhíodh ord easaonta cháigh
gan bhaoghal ré mbás Seaáin,
's lucht caoilreachta tré choing ndil
ag roinn aoinleaptha ar uairibh.

29 Tug ar chách comholl síodha

tréigid aontoil ainbhfóra
cuing claonbháidhe nír chlecht dáibh
tré nert saorlámhe Seaáin.

30 Ar ghrádh nó ar ghuais na bhfersa
ní thug, ar aoi n-imreasna,
comairce i ngliaidh gan a ghoin
do bhronnaicme Briain Bhallaigh

31 Gluaister leis a los a theinn,
earr meirge, mac mic Feidhlim
ar sén gliadh ar corcradh cnedh
da nochtadh i n-iadh Oirther.

32 Lá oile ag iomáin a chruidh,
nochtus mac Briain a bhratuigh,
tearc fios nach faghuir linne
ar slios calaidh Cairlinne.

33 An baile ar bhárduibh Í Néill
gabhtur leis, lór do chaithréim,
's losgadh a luinge ó laoch Breagh
re fraoch buinne nár báitheadh.

34 Ó imlibh Banna báine
léigthior sirthe ar Seaáinne
tar Túaim, gion gur triall corrach,
uaidh siar um an Seanmhullach.

35 Do dhruim ruaga, raon deacraigh,
tug leis Aodh mac Muirchertuigh,
lucht feithmhe gach airde air,
is ceithre hairgne ón Fhiodhbhaidh.

36 Beantur leis, lór do chuing,
sé creacha do chloinn Domhnuill,
fuair sé fan nGorbanna ngloin
sé comhlanna um na creachaibh.

37 Loch Innse Fiachna fuair soin
d'aimhdheoin bhárda Bhriain Carraigh,
re a chur i gcéill ar ó gCuinn,
céim as lugha ar a labhruim.

38 Tar sraith Banna an bhruaigh ghil
tug dhá chreach uatha ar éigin,
magh nó claonchoill níor dhíon dáibh
da mbíodh ag caomhchloinn Catháin.

39 Tosach laoi lá na Móna
fuair creich, fa céim anóra,
d'uamhan fan gcradh do choimhdhe
nír an sluaghadh Samhoirle.

40 Uaimh Beirne danuir, dún ard,
gabthur leisen lór Danmharg;
cúis lettruim comhroinn a gcruidh
ó dheaghcloinn Domhnoill duasuigh.

41 Tug mac Briain, cóir a chuimhne,
creich mhóir ó mhac Samhuirle;
nír bhean tóir do thuir Line
fa mhuigh áin na hOirbhire.

42 Dh'éis airgthe fhuairghlinn Uine
tairnge Seaáin sochuidhe,
tar an sál lachmhall lodur
go clár Rachlann rángadar.

43 Édáil Rachlann, lámh do láimh,
tugadh re sluaghaibh Seaáin,
slóigh toirbheartach ón Trían thoir,
go hiath coinghleacach Conghoil.

44 Gibé uair aigeórthur air
mac duasach Domhnuill Bhallaigh,
lá do nimh luit a láimhe
do thuit sin rer Seaáine.

45 An líon gliadh tarla re a thaoibh
gluaisid creich ó chloinn Amhlaoibh,
ghar dhóibh donnadh a n-arm
ón tóir gur lomadh Latharnn.

46 Easbhaidh ar easbhaidh orthaibh
tug iarraidh ar Albanchoibh,
ar fhaghail do thúr troda
adhaigh fa Dhún Diarmoda.

47 Tugadh mur nach dtug a lán
bhan tír soirin re Seaán,
cuairt diomdhagh, fan deacra béim
echtra d'ionnradh an Oiléin.

48 Iarmhua neimhneach Néill mhic Cuinn
gluaisios secht gcreacha chuguinn
ó bhruach Cairrge na ngort ngeal
nó ocht n-airgne re a n-áireamh.

49 Do hathroigheadh, anba an cládh,
don turussa tug Seaán
snuadh a gort 's a glasloch geal
lasroch ós Port na Peiredh.

50 Fan gCaisleán Nua maoidhfe mé
tug cuairt bhán gCasleán mBuidhe
go harguin cháigh uma gcion,
táir ar ardaibh gha fheithiomh.

51 Tarraidh Seaán ar sén gliadh
aisder dar airg an Duibhthrian;
mór ndroibhél do bhaoi gan bhoin
Oilén mo Chaoi gur chuartoigh.

52 Sliocht Énrí Caoich na gcolg sen
tug Seaán creich ó a gcríchsen,
's dá chreich fhréimhe hArtáin fhinn
re céile fhadchláir Fheidhlim.

53 Go ndearna, is deimhin linne,
dhá chreich Choille Bairlinne;
ré gclódh do chleith moighe Mis
dhá chreich san Doire dúisgis.

54 D'aindeoin na tóra tug soin
trí crecha ón chloinnsi Breasoil,
nír iarr doirrsi ar fhiodh an fhuinn,
's dá chion ón chloinnsi Chonuill.

55 Tug mac Briain tré bhernuibh gleoidh
ceithre hairgne da haindeoin,
tearc do choill comairche a cruadh,
ón Choill fhonnfhoirfe Ultuigh.

56 Fiach ormsa a n-innisi sin:
ó mhac Néill Óig ar éigin
tug sé tar fonnfhairrge bhfinn
sé tromairgne nó a dtuairim.

57 Creach an Lagáin leth ar leath
le mac Briain cian bhus cuimhneach;
eolaigh fa a gcoill tre chiontoibh
ar chloinn Eoghain aithiontoir.

58 Sliocht merdhanta mhic Í Néill
teaguid gan arguin uaidhséin;
maithter falta cháigh i gcion,

a ndalta dháibh budh dídean.

59 Beag nár áirmheas a n-uair mé
re a gcur i gceann a chéile
do ríomh a chomhloinn a chen,
díobh muna bhfoghbhoinn fuigheall. Fuigheall

60 Seacht mbliadhna dég derbhtha an dáil,
ó thecht Dé go dol Seaáin,
sé chéd is míle re a meas
ní brég líne dar luaidheas.